

Томілін О.О., Лоза С.С.

Полтавська філія Європейського університету

СТАН ЛІЗИНГОВОГО КРЕДИТУ В УКРАЇНІ

У статті розглядається сутність лізингу як особливого інструмента у системі кредитування. Досліджено сучасний стан ринку лізингового кредиту в Україні та перспективи розвитку лізингового кредитування.

Ключові слова: лізинг, лізингодавець, інвестиції, законодавча база, амортизація, лізингові компанії, фінансовий інструмент.

I. Вступ

Зовнішня економічна політика України зорієнтована нині на побудову соціально-орієнтованої ринкової економіки та інтеграцію нашої країни у світовий економічний простір. Проте, без забезпечення інноваційного шляху розвитку, створення потужної матеріально-технічної бази, застосування сучасних енергозберігаючих систем і прогресивних технологій досягти поставленої мети не можливо [1]. У цих складних умовах важливу роль має відігравати лізинг, який покликаний створити сприятливі умови для впровадження, ефективного використання сучасної прогресивної техніки і технології, поповнення й оновлення наявного парку машин і механізмів господарств.

II. Постановка задачі

У відповідності до актуальності даної наукової проблеми і наявних наробітків авторів метою даної статті є дослідження стану лізингового кредиту в Україні.

III. Результати

Лізинг - це вид інвестиційної діяльності, при якому лізингодавець (лізингова компанія) придбає у постачальника обладнання чи устаткування (предмет лізингу) і потім здає його в оренду за певну плату, на певний термін і на певних умовах лізингоотримувачу (клієнту) з подальшим переходом права власності лізингоотримувачу. Лізинг може дати потужний поштовх процесам приватизації, конверсії, оновлення технологічного парку існуючих підприємств і створення нових виробництв, оптимізувати використання наявного машинного парку і на вигідних умовах отримати найсучасніше вітчизняне та зарубіжне устаткування [2].

Аналізуючи ринок лізингових послуг в Україні, то на сьогоднішній день він перебуває на стадії становлення, і очевидним є необхідність збільшення обсягів лізингових операцій, оскільки багато вітчизняних підприємств характеризуються несприятливим станом матеріально-технічної бази. Проте, темп росту лізингового ринку в Україні не відповідає потребам промисловості та економіки в цілому: потреба в лізингу для оновлення основних засобів підприємств

країни перевищує реальний обсяг ринку лізингу; співвідношення річного обсягу лізингових угод та ВВП в Україні, ніж у країнах, що демонструють швидкі темпи зростання економічного потенціалу. Зокрема, співвідношення річного обсягу лізингових операцій до ВВП у 2009 році в Україні становив 0,4%, у Чехії - 4,78%, в Естонії - 5,38%.

За експертними оцінками Україна потребує щонайменше 176 млрд. дол. США інвестицій в основні засоби з метою їх оновлення. Адже рівень зносу основних засобів в Україні нині становить у середньому 50%, а в сільському господарстві, промисловості, будівництві, водному і авіаційному транспорті, соціальній сфері - 60% та більше відсотків (сюди входить як рухоме, так і нерухоме майно) [1].

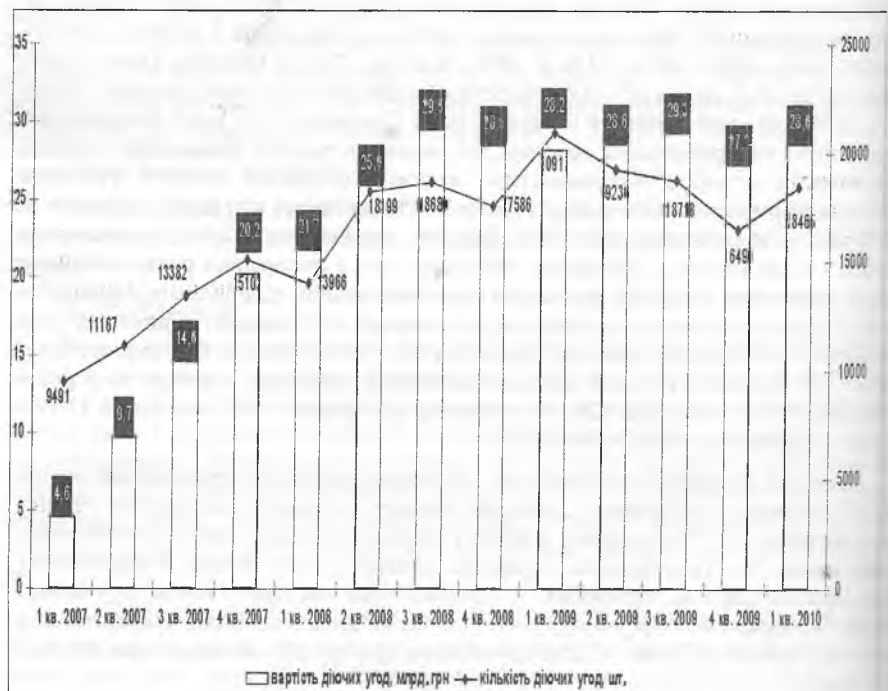
Гостру потребу в інвестиціях, Україна значною мірою спроможна задовольнити саме завдяки кращому використанню потенціалу ринку лізингових послуг. Лізинг у різних своїх формах (фінансовий, оперативний тощо) міг би стати непоганою альтернативою кредитуванню. Він дозволяє зменшити стартові капіталовкладення, а отже, відкриває широкі можливості для розвитку малого та середнього бізнесу. Про це свідчить досвід багатьох країн світу: у формі лізингових операцій здійснюється близько 46% усіх інвестицій в Ірландії, 35% - в Англії, 30% - США, 26% - Швеції, 20% - Австрії, 17% - у Франції. Тобто, в розвинутих країнах понад 25 - 40% інвестицій здійснюється через механізм лізингу, а в Україні цей показник близький до 1. Протягом 2009 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть, згідно з законодавством надавати фінансові послуги, укладено 1841 договір фінансового лізингу (майже 34% загальної кількості договорів за 2009 рік) загальною вартістю 755,1 млн. грн., що становить 21% від загального обсягу укладених угод. На кінець 2009 року, як і в попередніх роках, використання лізингових операцій при заміні основних засобів підприємств залишається середньостроковим інструментом, адже термін дії більшості лізингових угод становить 2-5 років (на загальну вартість 2934,7 млн. грн. або 63,7 від загальної кількості). Загальна вартість чинних лізингових договорів строком до 2 років становить 931,9 млн. грн. (20,2%), строком 5-10 років - 738,5 млн. грн. (16%), більше 10 років - 2,1 млн. грн. (0,05%).

Основні напрямки використання лізингових операцій - транспортні засоби (45,7% вартості усіх чинних договорів лізингу); сільськогосподарська техніка та переробка - 15,7% (операції з лізингу сільгосптехніки є досить ризиковими, адже майже всі господарства аграрного сектору є постійними боржниками), сільськогосподарська переробка - 3,1% (найбільш надійна з точки зору повернення вкладених коштів, позаяк попит на харчі досить стійкий), комп'ютери та поліграфічне обладнання - 0,2%, що загалом за структурою відповідає світовій практиці.

Станом на 01.01.2010 року кількість лізингових компаній становить 188. Більшість із них працюють з великими підприємствами (50%).

В Україні кількість лізингових компаній з кожним роком збільшується, що обумовлюється зростанням попиту економіки країни на лізингові послуги. Бачимо, що ведучі позиції займає Київська область – 40 лізингових компаній, Львівська – 17, Одеська – 16. (за даними Асоціації «Українське Об'єднання Лізингодавців» спільно з Держфінпослуг).

Разом з тим, сучасний рівень розвитку лізингової діяльності в Україні не дозволяє задовольнити потреби навіть одного сектору економіки - АПК (станом на кінець 2009 року сюди поставлено понад 2 тис. одиниць різноманітної техніки на суму 15 млн. грн., що складає лише 5% від необхідних обсягів). Проте, за існуючими оцінками, потенційна ємкість ринку лізингових послуг в Україні вважається надзвичайно великою - 12 - 14 млрд. дол. США і за умов нормального розвитку цей ринок вже в найближчі 1-2 роки міг би "принести" 4,2 - 4,5 млрд. дол. США, інвестицій. Але це лише оптимістичний прогноз, а реально за останні роки обсяги лізингових інвестицій в українську економіку зросли, за даними Всеукраїнської асоціації "Укрлізинг", на 30% і становлять на сьогодні 850 млн. дол. США.

Діаграма 1: Кількість і вартість укладених договорів фінансового лізингу поквартально 2007-2010 рр.

Отже, результати дослідження представлені наступними даними:

- кількість укладених договорів фінансового лізингу за 1 квартал 2010 року збільшилась на 320 (56%) у порівнянні з аналогічним періодом минулого року і склала 886 договорів.

- у вартісному вираженні обсяг укладених договорів зменшився у порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 121,3 млн. грн (15%) і склав 708,5 млн. грн.

- вартість діючих договорів фінансового лізингу станом на кінець 1 кварталу 2010 р. збільшилась на 0,4 млрд. грн. (1,4%) у порівнянні з кінцем 1 кварталу 2009 р. і становить 28,6 млрд. грн.

- середня вартість діючої угоди станом на кінець 1 кварталу 2010 р. збільшилась на 0,2 млн. грн. (15%) і становить приблизно 1,55 млн. грн.

- у звітному періоді у порівнянні з аналогічним періодом 2009 року спостерігається зростання на 5,69% питомої ваги договорів строком від 5 до 10 років, та зменшення на 5,57% питомої ваги договорів строком від 2 до 5 років; також зменшилась на 1,46% питома вага короткострокових (до 2 років) договорів, а довгострокових (більше 10 років) договорів стало більше на 1,58%; таким чином, спостерігається загальна тенденція до збільшення строків фінансування;

- серед договорів фінансового лізингу, як і раніше, переважають угоди в галузі транспорту (60,34%), сільського господарства (12,26%), будівництва (9,86%) та сфері послуг (5,62%); при цьому питома вага транспорту зросла на 8,34%, а питома вага будівництва, сільського господарства і сфери послуг зменшилась відповідно на 4,91%, 0,93% і 0,58%.

- найбільшим попитом серед предметів лізингу користується транспорт (55,29%), а також сільськогосподарська техніка (11,42%);

З метою активізації розвитку лізингу в Україні доцільно провести комплекс заходів, який передбачатиме:

- урізноманітнення джерел фінансування лізингу;
- удосконалення системи оподаткування, кредитування, амортизації;
- надання податкових пільг щодо операцій з міжнародного лізингу для ввезення на територію України високотехнологічного устаткування;
- організацію при обласних лізингових центрах відділів з формування бази даних про попит та пропозицію на обладнання й устаткування;
- розроблення державної програми підтримки лізингу, яка б передбачала залучення банківського сектору до розвитку лізингових послуг та ін [3].

Таким чином, впровадження лізингу стане гнучким економічним важелем здатним залучити інвестиції, сприяти підйому вітчизняного виробництва, залучити капітал в життєво важливі галузі економіки країни, забезпечити реальну підтримку малому бізнесу.

IV. Висновки

Підсумовуючи проведені дослідження, слід зазначити, що на загальнодержавному рівні лізингове кредитування виступає не лише засобом стимулювання реалізації нової техніки і прискорення оновлення основних фондів, а й стає поштовхом до розвитку національної економіки в цілому, підвищення її якісного рівня.

Незважаючи на економічні переваги впровадження лізингу, в Україні він не дуже поширений. Можна назвати багато факторів, що стримують його розвиток, але головним з них є відсутність нормативно-правової бази, яка б досконало регулювала б лізингову діяльність.

Література

1. Драган Т.М. Ринок фінансового лізингу в цифрах/ Лізинг в Україні: Інформаційно – аналітичний бюлетень. №4 2005
2. Снігір Л.Я. Лізинг. ТОВ «Поліграф плюс», 2009. - 388 с.
3. http://www.investing.org.ua/lizing_ukrper